

Camberwell ?htiyaç De?erlendirmesi

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Camberwell ?htiyaç De?erlendirmesi*. Turkish Psychological Scales.
Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=18365>

Özet

Camberwell İhtiyaç Değerlendirmesi (Camberwell Assessment of Need - CAN), ciddi ruh sağlığı sorunları olan bireylerin ihtiyaçlarının sistematik olarak değerlendirilmesini amaçlayan geliştirilmiş standart bir psikometrik araçtır. Bu ölçek, hem hastanın kendi algıladığı hem de profesyonellerin gözlemlediği, karşılanmamış ve karşılanmamış ihtiyaçları kapsamlı bir şekilde kaydetmeyi amaçlar. Ölçeğin Türkçe literatüre kazandırılması, H. Balıkcıoğlu tarafından 1997 yılında gerçekleştirilen bir uyarlama çalışması ile sağlanmıştır. Bu çalışma, özellikle izofrenik bozukluk tanısı almış hastalarda ihtiyaç değerlendirilmesine odaklanmıştır. CAN, klinik uygulamada bakım planlaması, kaynak tahsisi ve tedavi sonuçlarının izlenmesi açısından kritik öneme sahiptir.

Anahtar Kelimeler

İhtiyaç değerlendirilmesi, Camberwell, izofreni, Ruh sağlığı, Psikiyatrik rehabilitasyon, Uyarlama çalışması, Bakım planlaması.

Yazarlar

Ölçeğin orijinal geliştiricileri J. Phelan, J. Wing ve S. Curtis'tir. Türkçe uyarlama çalışması ise H. Balıkcıoğlu tarafından yapılmıştır.

Amaç

Camberwell İhtiyaç Değerlendirmesi'nin temel amacı, ciddi ruhsal bozukluğu olan bireylerin yaşam kalitesini ve işlevselliğini doğrudan etkileyen **karşılanmamış ihtiyaçları** kapsamlı bir şekilde saptamaktır. Bu araç, klinisyenlere ve araştırmacılara, hasta merkezli bakım sağlamak ve bireyselleştirilmiş tedavi planları oluşturmak için sistematik bir veri seti sunar.

H. Balıkcıoğlu tarafından yürütülen 1997 tarihli uyarlama çalışmasının özel amacı, CAN ölçeğinin Türkçe konuşan ve **izofrenik bozukluk** tanısı almış hasta popülasyonunda kültürel geçerliliğini ve uygulanabilirliğini incelemek ve böylece Türkiye'deki ruh sağlığı hizmetlerinde ihtiyaç temelli değerlendirme yöntemlerinin kullanımına zemin hazırlamaktır.

Yapı

Camberwell İhtiyaç Değerlendirmesi, psikiyatrik hastalarda ihtiyaçların belirlenmesi için geliştirilmiş çok boyutlu bir yapıya ölçek. Ölçek, genellikle 22 farklı yaşam alanındaki ihtiyaçları değerlendirir. Bu alanlar, temel yaşam gereksinimlerinden (barınma, yiyecek) psikososyal destek ve klinik ihtiyaçlara kadar geniş bir yelpazeyi kapsar.

Ölçek, ihtiyaçlar iki ana ekseninde değerlendirilir: **İhtiyaçın Varlığı** (hastanın bir sorunu olup olmadığı) ve **İhtiyaçın Karşılanma Durumu** (ihtiyaçın şu anda yeterli hizmet veya destekle karşılanıp karşılanmadığı). Bu ayrım, karşılanmamış ihtiyaçın şiddetini ve aciliyetini belirlemede kritik rol oynar.

Geçerlik

Balçıkçoğlu (1997) tarafından gerçekleştirilen Tıp Uzmanlık Tezi'nde, ölçeğin geçerlik analizlerine dair spesifik istatistiksel değerler kaynak içerikte belirtilmemiştir. Ancak, bir uyarılma çalışması'nın temel adımı olarak, ölçeğin kavramsal ve kültürel geçerliliğinin sağlanması gerekmektedir. Orijinal CAN ölçeği, yüksek **yüzey geçerliliği** ve iyi **ezamanlı geçerlilik** özellikleri göstermektedir.

Uyarılma sürecinde, uzman görüşleri ve geri çeviri yöntemleri kullanılarak ölçeğin maddelerinin Türk kültürü ve diline uygunluğu sağlanmaya çalışılmıştır. Geçerlik çalışmaları'nın detayları için Balçıkçoğlu'nun orijinal tezine başvurulması önerilir.

Güvenirlilik

Sunulan kaynak içerikte, Balçıkçoğlu (1997) çalışmasına ait güvenirlik katsayıları veya analiz yöntemleri (örneğin, Cronbach Alfa, test-tekrar test güvenirliği) belirtilmemiştir.

Orijinal Camberwell İhtiyaç Değerlendirmesi (CAN), genellikle **gözlemciler arası güvenirliği** (inter-rater reliability) yüksek bir ölçek olarak kabul edilir, çünkü ihtiyaç değerlendirme yapılandırılmış bir görüşme formatında gerçekleştirilir. Bu tür bir ölçekte, standardize edilmiş eğitimli uygulayıcıların sonuçlarının tutarlılığı büyük önem taşır.

Faktör Analizi

Kaynak içerikte Camberwell İhtiyaç Değerlendirmesi'nin Türkçe uyarılmasına ait faktör analiz sonuçlarına dair bilgi bulunmamaktadır. Orijinal CAN ölçeği, ihtiyaç alanlarının başlıca boyutları olarak ele alsa da, bazı araştırmalar bu alanların fiziksel, sosyal ve psikiyatrik ihtiyaçlar gibi daha geniş faktörler altında toplandığını öne sürmüştür.

Uyarılma çalışmaları'nda faktör analizi, ölçeğin orijinal yapısının yeni kültürde de korunmasını göstermek amacıyla yapılır. Balçıkçoğlu'nun tezinde bu analizlerin yapılmadığına dair net bir bilgi olmamakla birlikte, ölçeğin çok boyutlu doğası göz önüne alındığında, geçerliliğinin incelenmesi için bu tür analizlerin gerekli olduğu düşünülmektedir.

Enstrüman

Test Type: Uyarlama (Adaptasyon) çalışması. Orijinal ölçek, yapılandırılmış görüşme tabanlı bir ihtiyaç değerlendirme aracıdır.

Format: Yüz yüze görüşme veya klinisyen tarafından doldurulan form.

Language Available: Türkçe (Uyarlama). Orijinal İngilizce.

Population Group: Ciddi ruhsal bozukluğu olan yetişkinler.

Age Group: Yetişkin (Genellikle 18 yaş ve üstü).

Population Details: Türk uyarlaması, **izofrenik bozukluk** tanısı almış hastalar üzerinde gerçekleştirilmiştir.

Test Methodology: Görüşmecisi, hastayla ve gerektiğinde hastanın bakım verenleriyle görüşerek, her bir ihtiyaç alanını 0 (ihtiyaç yok), 1 (karşınlanma ihtiyacı) ve 2 (karşınlanma ihtiyacı) şeklinde derecelendirir. Derecelendirme formatı kaynakta belirtilmemiş olsa da, bu, CAN ölçeğinin standart derecelendirme yöntemidir.

Anahtar Kelimeler

Ruhsal ihtiyaçlar, ihtiyaç ölçeği, Bakım yönetimi, Psikiyatri, Balıkcıoğlu, Klinik değerlendirme.

Yazarlar

Author ORCID Identifier: Bilinmiyor (H. Balıkcıoğlu, 1997)

Affiliation Email addresses: Bilinmiyor

Correspondence Address: Balıkcıoğlu H. (1997) çalışması, Sağlık Bakanlığı, İstanbul İli Etiler Etiler ve Ar. Hastanesi çatısı altında tamamlanmıştır.

İzinler, Ücret ve Test Yolu

Orijinal Camberwell İhtiyaç Değerlendirmesi (CAN), akademik ve klinik amaçlar için yaygın olarak kullanılmaktadır. Türkçe uyarlamasının kullanım izinleri ve ücretlendirme bilgileri, uyarlamayı yapan kurum (İstanbul İli Etiler Etiler ve Ar. Hastanesi) ve orijinal ölçek sahipleri tarafından belirlenir.

Test Yolu (Uyarlama): 1997.

Kaynaklar

- Balçıkçoğlu, H. (1997). *Şizofrenik bozuklukta ihtiyaç değerlendirilmesi (Tıp uzmanlık tezi)*, Sağlık Bakanlığı, İstanbul İli Etfal Etil ve Ar. Hastanesi.
- Phelan, M., Curtis, S., & Wing, J. (1996). The Camberwell Assessment of Need: the CAN. *British Journal of Psychiatry*, 169(5), 583-589. (Orijinal ölçek referansı)

Camberwell İhtiyaç Değerlendirmesi Maddeleri

ÖNEMLİ: Ölçeğin orijinal maddeleri kaynak içerikte yer almamaktadır. Ayrıca, CAN ölçeğinin standart olarak değerlendirdiği ana ihtiyaç alanları listelenmiştir.

- Barınma
- Yiyecek
- Kendine Bakım
- Günlük Yaşam Aktiviteleri (Ev İşleri)
- Fiziksel Sağlık
- Psikiyatrik Durum
- Tehlikeli Davranış
- Alkol ve Madde Kullanım
- Aktivite ve Sosyal İlişkiler
- Gündüz Aktiviteleri
- Eğitim ve Mesleki İhtiyaçlar
- Mali Durum
- Bakım Yükü
- Güvenlik
- Bilgi
- Ulaşım